

ANALIZA DOHODOVNE NEJEDNAKOSTI U ZEMLJAMA EU

Knez, Antonela

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:993108>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-04**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA DOHODOVNE NEJEDNAKOSTI U
ZEMLJAMA EU**

Mentor:

doc. dr. sc. Maja Mihaljević Kosor

Student:

Antonela Knez

Split, rujan 2020.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. DEFINICIJA PROBLEMA	1
1.2. METODE RADA	1
1.3. STRUKTURA RADA.....	1
2. POJMOVNO ODREĐIVANJE DOHOTKA I NEJEDNAKOSTI	3
2.1. POJAM NACIONALNOG DOHOTKA	3
2.2. DEFINICIJA I MJERENJE NEJEDNAKOSTI	4
2.2.1. Dohodovna nejednakost.....	5
2.2.2. Lorenzova krivulja	6
2.2.3. Gini koeficijent	7
2.2.4. Kvintilni omjer dohotka (S80/S20)	10
2.3. NEJEDNAKOST PRIRODE.....	11
2.4. NOVA NEJEDNAKOST	14
3. EMPIRIJSKA ANALIZA DOHODOVNE NEJEDNAKOSTI U ZEMLJAMA EU	15
3.1. NEJEDNAKOST U 21. STOLJEĆU	15
3.2. EMPIRIJSKA ANALIZA NEJEDNAKOSTI	16
3.2.1. Analiza pomoću bruto domaćeg proizvoda po stanovniku.....	16
3.2.2. Analiza pomoću bruto nacionalnog dohotka po stanovniku	19
3.2.3 Analiza pomoću Gini koeficijenta	22
5. NAČINI ISKORJENJIVANJA SIROMAŠTVA	26
5.1. MJERE ZA SMANJIVANJE SIROMAŠTVA.....	26
5.2. IZAZOVI PRED KOJIMA SE NALAZI NAŠA GENERACIJA	30
6. ZAKLJUČAK	32
LITERATURA	34
POPIS GRAFIKONA, SLIKA I TABLICA	37
SAŽETAK	38
SUMARRY	39

1.UVOD

1.1. Definicija problema

Ekonomska nejednakost predstavlja široko područje zanimanja raznih ekonomista diljem svijeta, a i šire javnosti. Objavljivanjem knjige „Kapital u 21. stoljeću“ autora Thomasa Pikettyja još više raste interes o ovoj temi. Nejednakost je duboko ukorijenjena u svjetskoj povijesti, a u posljednje vrijeme sve je očitija razlika između bogatih i siromašnih. Velike nejednakosti razdvajaju svijet na manjinu bogatih, a sve veći broj relativno siromašnih stvarajući tako društvo velikih razlika koje za posljedicu može imati nestabilnost društva i rast nezadovoljstva. Također, uz razne probleme poput migracijskih i financijskih kriza te klimatskih promjena, pitanje dohodovne nejednakosti između zemalja zauzima jedno od najvažnijih suvremenih pitanja. U ovom radu nastojat će se obuhvatiti odgovor na pitanje zašto su neki tako bogati, a drugi tako siromašni, prikazati analize koje oslikavaju trenutno stanje država članica Europske unije po pitanju nejednakosti i predstaviti moguća rješenja ovog složenog problema.

1.2. Metode rada

U ovom završnom radu korištena je stručna literatura, znanstveni članci i radovi. Kako bi se što uspješnije obradila tema korištene su različite metode istraživanja kao što su: metoda analize i sinteze, indukcije i dedukcije, metoda kompilacije te deskripcije. Za izradu grafikona i tablica korišteni su podaci svjetskih i europskih dostupnih baza podataka.

1.3. Struktura rada

Ovaj završni rad sastavljen je od 5 poglavlja.

Prvo poglavlje predstavlja uvod u kojem se definira problem istraživanja, predmet istraživanja te se prikazuju metode koje se koriste u navedenom istraživanju.

U drugom poglavlju definirat će se pojam nacionalnog dohotka koji će obuhvatiti razliku između nacionalnog dohotka i BDP-a, a nakon toga pojmovno odrediti nejednakost i dohodak. Prikazat će se definicija ekonomske nejednakosti i načini njezina mjerenja kroz Lorenzovu krivulju, Gini koeficijent i Kvintilni omjer dohotka. Zatim će se analizirati koji su uzroci postojanja prirodne nejednakosti i što predstavlja „nova nejednakost“.

Treći dio odnosi se na analizu dohodovne nejednakosti između zemalja Europske unije u kojem će se prikazati podaci prikupljeni istraživanjima spomenutim metodama.

Četvrti dio obuhvaća načine iskorjenjivanja siromaštva. Obrazložit će se što predstavlja dno ekonomske piramide, što obuhvaćaju rješenja iskorjenjivanja siromaštva te što je potrebno investirati za iskorjenjivanje siromaštva kao i prikazati globalne sporazume za okončanje siromaštva. Na poslijetku prikazat će se kako bogati mogu pomoći siromašnima i pred kojim se izazovima nalazi naša generacija.

Peti dio obuhvaća zaključak gdje se iznose glavni rezultati i spoznaje do kojih se došlo u istraživanju uz obvezno navođenje tri ključne riječi. Rad se uz zaključak završava literaturom, popisom slika, tablica i grafikona.

2. POJMOVNO ODREĐIVANJE DOHOTKA I NEJEDNAKOSTI

2.1. Pojam nacionalnog dohotka

Nacionalni dohodak je po definiciji mjerenje ukupnih dohodaka kojima raspolažu stanovnici neke zemlje u jednoj godini, bez obzira na pravni oblik tih dohodaka.¹ Nacionalni dohodak moguće je izračunati na tri načina pri čemu je jedna osnovna metoda, a ostale dvije se koriste kao nadopuna (proizvodna, dohodovna i rashodovna metoda). Nacionalni dohodak određene zemlje obračunava se u njezinoj novčanoj jedinici te ovisi o kupovnoj snazi te novčane jedinice u odnosu na druge zemlje kao i promjeni kupovne snage korištene novčane jedinice kroz vrijeme. Zbog navedenog načina računanja ne prikazuje se prava slika obujma proizvedenih roba i usluga u danj zemlji u različitim vremenskim razdobljima. Da bi se eliminirao taj utjecaj izračunava se i u jednoj od vodećih svjetskih valuta. Nacionalni dohodak uglavnom se prikazuje per capita, odnosno podijeljen brojem stanovnika zemlje čijim se načinom dobiva prosječan ostvareni dohodak po stanovniku. Ako se želi vidjeti utjecaj radno aktivnih stanovnika neke zemlje u stvaranju nacionalnog dohotka u tom slučaju se nacionalni dohodak podijeli sa brojem radno aktivnih stanovnika.²

Nacionalni dohodak često je povezan s pojmom BDP-a (bruto domaći proizvod). BDP mjeri ukupna dobra i usluge proizvedene u godini dana na teritoriju određene zemlje.³ BDP se ne može upotrijebiti sam po sebi kao mjera društvenog blagostanja zbog njegove manjkavosti koja proizlazi iz stavki koje nisu korigirane u BDP-u kao što su kasni izvještaji o BDP-u, netržišni proizvodi i usluge te slično. Može se uočiti da se mnogo stavki događa u gospodarstvu jedne zemlje, a koje se ne mogu procijeniti niti se mogu uključiti u izračun.⁴ Uz navedene kritike, BDP je ipak praktičan pokazatelj u kojoj fazi ekonomskog ciklusa se nalazi gospodarstvo.

¹ Piketty, T. (2014): Kapital u 21. stoljeću, Zagreb: Profil knjiga, str. 53

² Leksikografski zavod Miroslav Krleža; Hrvatska enciklopedija: nacionalni dohodak; dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42702>

³ Piketty, T. (2014): Kapital u 21. stoljeću, Zagreb: Profil knjiga, str. 54

⁴ Cini, V., Drvenkar, N., Marić, J. (2011.) ; Problem raspodjele dohotka i analiza siromaštva Republike Hrvatske; Ekonomski vjesnik , 2011. , br.1 (121-136), dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/70562>

U stručnoj ekonomskoj literaturi postoji suglasnost da se u mjerenju međunarodnih nejednakosti koristi izračun na temelju bruto domaćeg proizvoda (BDP) po stanovniku i bruto nacionalnog dohotka (BND) po stanovniku.⁵

2.2. Definicija i mjerenje nejednakosti

Nejednakost u društvu pripada skupini intrigantnih tema u pogledu ekonomske misli i ekonomskih istraživanja. Problem ekonomskih nejednakosti u smislu raspodjele dohotka i bogatstva sastavni su dio ekonomske povijesti. Nejednakost bogatih i siromašnih postoji još od pojave prvih vlasničkih odnosa iz čega se da zaključiti da je nejednakost vremenski postojana isto koliko i čovječanstvo.⁶

Nejednakost predstavlja višedimenzijski problem. Nejednakost se može sagledavati unutar brojnih dimenzija, ali ključnim pojmovima smatraju se sljedeći:⁷

- a) **Dohodovna nejednakost** predstavlja način raspodjele dohotka ostvarenog u gospodarstvu među stanovništvom. Najčešće se izračunava na razini kućanstva i ponderira brojem članova kućanstva i njihovom dobi.
- b) **Nejednakost u bogatstvu** posljednjih se godina povećava i općenito je bogatstvo neravnomjernije raspodijeljeno od dohotka zbog rasta cijena nekretnina i nasljeđivanja.
- c) **Nejednakost mogućnosti** predstavlja kombinaciju mogućnosti pruženih pojedincu po rođenju, njegovim životnim izborima i sreći. Mogućnosti je teško izmjeriti, no pružiti svima iste mogućnosti za uspjeh cilj je politike za koji postoji jasni konsenzus.

U ovom radu naglasak će se staviti na dohodovnoj nejednakosti.

⁵ Dragičević, O., (2016.): Suvremeni trendovi međunarodne ekonomske nejednakosti: Politička misao, 2016., br.2, str. 31-63, dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=249624

⁶ Pavlišić P., 2015. ; Društvo na putu sraza: povijesni prikazi i potreba za razvojem pravednije nove ekonomije, Ekonomska misao i praksa, 2016., br. 1. (217-238); dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/160064>

⁷ Tematski informativni članak o europskom semestru : Rješavanje problema nejednakosti, 2017., dostupno na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_addressing-inequalities_hr.pdf

2.2.1. Dohodovna nejednakost

Da bi se moglo govoriti o dohodovnoj nejednakosti prvo je potrebno objasniti pojam dohotka. Dohodak uključuje sve prihode od rada ili imovine kao i socijalne transfere ostvarene unutar jednog razdoblja, najčešće jedne godine. Treba istaknuti kako se porast dohodovne nejednakosti manifestira kroz povećanje razlika u bogatstvu. Dakle, pripadnici gornje klase većinu svog dohotka dobivaju iz vlasništva, a manji dio iz vlastitog rada. Ostali pripadnici modernog doba u koje spada većina društva trebaju svoje prihode temeljiti na plaćama i nadnicama. Dok dio stanovništva koji nije u mogućnosti raditi ovisi o mirovinama, naknadama, socijalnoj pomoći itd., odnosno državnim transferima i alternativnom dohotku.⁸

Ekonomska nejednakost predstavlja raspodjelu ekonomske moći, koja se najčešće mjeri veličinom dohotka ili potrošnje pojedinca ili kućanstva. U međunarodnim prikazima uglavnom se koristi veličina dohotka po stanovniku pa se u ekonomskoj literaturi često dohodovna i ekonomska nejednakost izjednačuju.⁹

Dugo je prisutan izniman interes za istraživanja ekonomske nejednakosti i njezine zastupljenosti u ekonomskoj literaturi. Značajno je razumijevanje gospodarskog rasta i njegov utjecaj na nejednakosti što vrijedi i obratno. Nejednakost je posljedica raspodjele dohotka koju su u svojim istraživanjima obrađivali i poznati ekonomisti poput Marxa, Keynesa i Richarda. Međutim Kuzenstsova krivulja obrnutog U objavljena 1955. godine smatra se prijelomnom u teorijskoj razradi ekonomskih nejednakosti. Krivuljom obrnutog U Kuzents dokazuje da se u početnoj fazi gospodarskog rasta nejednakost povećava, a nakon toga počinje smanjivati. Mnogi znanstvenici trudili su se dokazati postojanje krivulje obrnutog U na primjerima raznih zemalja pri čemu su željeli utvrditi interakciju između rasta BDP-a i stupnja nejednakosti. Početkom 90-ih godina dvadesetog stoljeća prikazana stajališta se više ne prakticiraju u suvremenoj literaturi. U ovom razdoblju dokazuje se da je moguće kroz ostvareni gospodarski rast ostvariti i veću jednakost. Ističu se istraživanja Deiningera i Squirea iz 1998. godine u kojima su prikupili brojčano unaprijeđenu bazu podataka na kojoj su zasnovane novije empirijske studije.

⁸ Cini, V., Drvenkar, N., Marić, J. (2011.) ; Problem raspodjele dohotka i analiza siromaštva Republike Hrvatske; Ekonomski vjesnik , 2011. , br.1 (121-136), dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/70562>

⁹ Aksentijević Karaman N., Bogović D. N., Ježić Z. : Ekonomika razvoja: Ekonomski fakultet u Rijeci: Rijeka: 2019. : str.85

U svom istraživanju ustanovili su da ne postoji veza između ekonomskog rasta i nejednakosti mjerena Gini koeficijentom. Također su prikazali kako postoji snažna veza između gospodarskog rasta i dohotka najsiromašnije petine stanovništva što znači da najsiromašniji ostvaruju dobrobiti od gospodarskog rasta. Sve više raste zanimanje o ovoj temi pa je za očekivati da je ekonomska literatura sve raznolikija brojnim novim empirijskim istraživanjima koji nisu isključivo usredotočeni na obilježja i uzroke ekonomskih nejednakosti nego uzimaju u obzir i utjecaj ekonomske i socijalne politike na smanjenje tih nejednakosti.¹⁰

Što se tiče mjerenja dohodovne nejednakosti najčešće se koriste: Lorenzova krivulja, Gini koeficijent i Kvantilni omjer dohotka (S80/S29).

2.2.2. Lorenzova krivulja

Lorenzova krivulja grafički prikazuje stupanj nejednakosti u distribuciji određene varijable. Pripada jednoj od najčešćih tehnika koja prikazuje i analizira raspodjelu dohotka i bogatstva.¹¹

Dohoci vlasnika čimbenika proizvodnje ovisit će o količini inputa kojima raspolažu i cijenama čimbenika proizvodnje. Budući da je raspodjela čimbenika proizvodnje nejednaka biti će nejednaka i raspodjela dohotka. To također pa čak i u većoj mjeri utječe na raspodjelu bogatstva. Bogatstvo predstavlja novčanu vrijednost imovine koja je umanjena za obveze. Dakle, dohodak je ono što zaradite, a bogatstvo ono što posjedujete.¹²

Lorenzova krivulja prikazuje koliki postotak dohotka ostvaruje određeni postotak primatelja. Lorenzova krivulja promatra se u koordinatnom sustavu. Na osi apscisa je prikazan postotni udio primatelja dohotka (od najnižih do najviših dohodovnih razreda), a na ordinati postotni udio ukupnog prihoda koji svaka od tih razreda ostvaruje.¹³

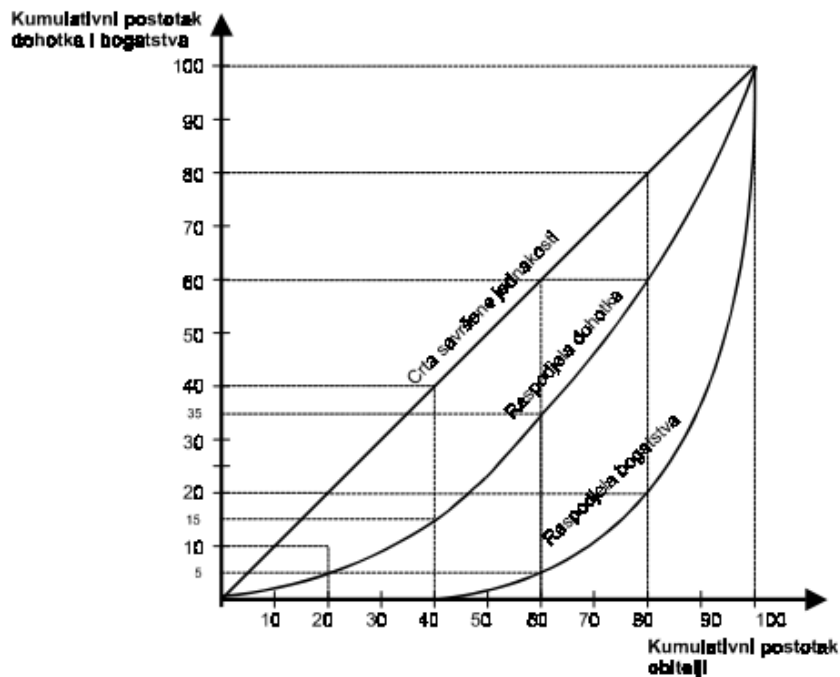
¹⁰ Aksentijević Karaman N., Bogović D. N., Ježić Z. : Ekonomika razvoja: Ekonomski fakultet u Rijeci: Rijeka: 2019.: str.85-86

¹¹ Proleksis enciklopedija: Lorenzova krivulja, 2012. , dostupno na: <https://proleksis.lzmk.hr/35074/>

¹² Ferenčak I., Počela ekonomije: II. Izmijenjeno i dopunjeno izdanje: Ekonomski fakultet u Osijeku: Osijek: 2003.: str. 236

¹³ Aksentijević Karaman N., Bogović D. N., Ježić Z. : Ekonomika razvoja: Ekonomski fakultet u Rijeci: Rijeka: 2019.: str.89

Slika 1. Lorenzova krivulja

Izvor: Ferenčak I.: Počela ekonomije, II. Izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2003., str. 237

Crta koja iz ishodišta koordinatnog sustava prolazi pod kutom od 45 stupnjeva predstavlja savršeno jednaku raspodjelu. Dakle, 20% obitelji realizira 20% dohotka, 40% obitelji 40% posto dohotka itd. Što je Lorenzova krivulja bliža crti savršene jednakosti to je raspodjela dohotka i bogatstva ravnomjernija, a što je krivulja dalje od dijagonale to je stupanj nejednakosti u raspodjeli dohotka i bogatstva veći.¹⁴

2.2.3. Gini koeficijent

Gini koeficijent pokazuje intenzitet dohodovnih nejednakosti pa se može reći da on iskazuje nejednakost u financijskom smislu. Izračunava se kao omjer između površine koja se nalazi između linije jednakosti i Lorenzove krivulje i površine $\frac{1}{2}$ kvadrata u kojem leži krivulja. Gini koeficijent nalazi se u rasponu od 0 do 1 ili u rasponu od 0 do 100. U slučaju kada vrijednost Gini koeficijenta iznosi 0 to znači da je postignuta savršena jednakosti u raspodjeli dohotka i da svaki stanovnik ima jednak dohodak.

¹⁴ Ferenčak I., Počela ekonomije: II. Izmijenjeno i dopunjeno izdanje: Ekonomski fakultet u Osijeku: Osijek: 2003: str. 237

U suprotnom slučaju kada Gini koeficijent iznosi 1 ili 100 prikazuje se da jedna osoba pripaja sav raspoloživi dohodak u određenoj zemlji, drugim riječima prikazuje da je postignuto stanje nejednakosti u raspodjeli. U zemljama u kojima vlada relativno ravnomjerna raspodjela, Gini koeficijent nalazi se u rasponu između 0,2 i 0,35 odnosno između 20 i 35. U zemljama s naglašenim dohodovnim nejednakostima, Gini koeficijent nalazi se u intervalu od 0,5 do 0,7 (50 i 70).¹⁵

Na umu je potrebno imati da Gini koeficijent nije apsolutno mjerilo za bogatstvo neke zemlje, nego koeficijent mjeri samo raspodjelu dohotka i bogatstva unutar zemlje.

Gini koeficijent je jedna od najpoznatijih metoda za mjerenje dohodovne nejednakosti jer se uklapa u sljedeća načela:¹⁶

1. **Anonimnost** - obzirom da koeficijent ne otkriva identitet osobe sa najvišim i najnižim primanjima u populaciji.
2. **Ljestvica neovisnosti** - izračun koeficijenta ne ovisi o veličini ekonomije neke zemlje, kako se ona mjeri ili njezinom bogatstvu
3. **Neovisnost stanovništva** - Gini koeficijent ne ovisi o veličini stanovništva neke zemlje
4. **Princip prijenosa** – koeficijent odražava situacije kada se dohodak prenosi od bogatih prema siromašnima

Unatoč prikazanim prednostima, ograničenja Gini koeficijenta još uvijek postoje:¹⁷

1. **Uzorak pristranosti** – ispravnost Gini koeficijenta može ovisiti o veličini uzorka
2. **Netočnost podataka** – Gini koeficijent je sklon sustavnim i slučajnim pogreškama podataka

¹⁵ Aksentijević Karaman N., Bogović D. N., Ježić Z. : Ekonomika razvoja: Ekonomski fakultet u Rijeci: Rijeka: 2019.: str. 91-92

¹⁶ Institut korporativnih financija: Gini koeficijent: dostupno na: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/economics/gini-coefficient/> (prijevod s Engleskog jezika)

¹⁷ Ibid

3. **Isti Gini koeficijent, ali različita raspodjela dohotka** – u nekim slučajevima koeficijent može biti isti za zemlje s različitim raspodjelama dohotka, ali s jednakim razinama dohotka
4. **Ne odražava strukturne promjene u populaciji** – jedna od nedostataka koeficijenta može biti ta što ne uzima u obzir strukturne promjene u populaciji, obzirom da takve promjene mogu značajno utjecati na gospodarstvo određene zemlje

Tablica 1. : Gini koeficijent za Hrvatsku, Francusku, Španjolsku, Italiju i EU-28 (u postotcima)

GODINA→ DRŽAVA↓	2015	2016	2017	2018
Hrvatska	30.4	29.8	29.9	29.7
Francuska	29.2	29.3	28.8	28.5
Španjolska	34.6	34.5	34.1	33.2
Italija	32.4	33.1	32.7	33.4
EU-28	31	30.8	30.6	30.8

Izvor: samostalna obrada autora prema podacima Eurostata za razdoblje 2015.-2018.

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tessi190/default/table?lang=en>¹⁸

U tablici 1. Prikazana je vrijednost Gini koeficijenta za Hrvatsku, Francusku, Španjolsku, Italiju i za zemlje članice EU-28 od 2015.-2018. godine. Najmanji Gini koeficijent možemo uočiti u Francuskoj koja nastavlja trend smanjivanja njegove vrijednosti. Najveću vrijednost koeficijenta bilježi Španjolska, iako je i kod nje vidljivo smanjivanje nejednakosti. Italija uz Španjolsku zauzima posjedovanje najveće vrijednosti koeficijenta, ali za razliku od Španjolske ne bilježi kontinuiranu tendenciju smanjivanja nego oscilira. Vrijednost koeficijenta za Hrvatsku uz Francusku približna je prosjeku vrijednosti koeficijenta Europske unije.

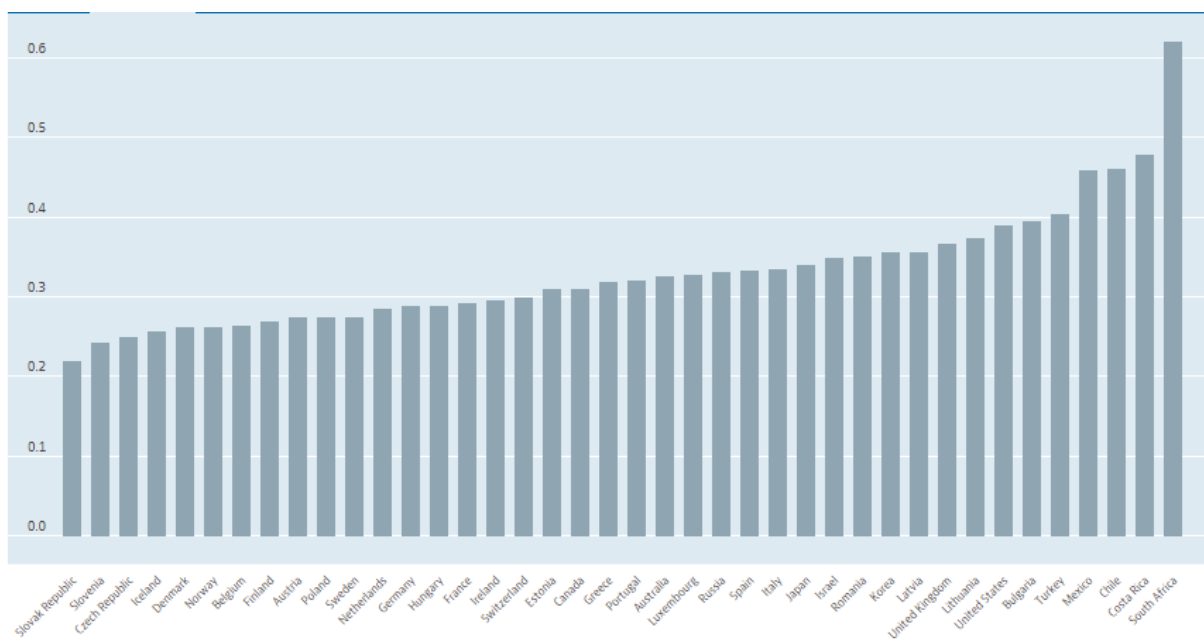
¹⁸ Gini koeficijent EU-28 i izabranih zemalja članica

2.2.4. Kvintilni omjer dohotka (S80/S20)

Kvintilni omjer dohotka je odnos između ukupnog dohotka 20% populacije s najvišim dohotkom (peti kvintil) i ukupnog dohotka 20% populacije s najnižim dohotkom (prvi kvintil). Omjer S80/S20 je pokazatelj dohodovne nejednakosti kojim se mjeri jaz između petina najnižih i najviših dohodaka u nekoj zemlji. Što se tiče rasprostranjenosti korištenja može se reći da se više koristi u EU-u nego u ostatku svijeta.¹⁹

Omjer S80/S20 je osnovni pokazatelj za mjerenje nejednakosti u sferi socijalnih pokazatelja. Za bolje razumijevanje valja reći da omjer S80/20 od 7,0 označava da 20% najbogatijih kućanstava ima sedam puta veći godišnji dohodak od godišnjeg dohotka 20% najsiromašnijih kućanstava. Također, veći omjer S80/20 označava veću dohodovnu nejednakost dok manji podrazumijeva i manju dohodovnu nejednakost. Omjer S80/20 koji iznosi 1 predstavlja savršenu dohodovnu jednakost, tj. prikazuje da sva kućanstva imaju jednak dohodak.²⁰

Grafikon 1. Omjer S80/S20 za Europsku uniju od 2015.-2018.

Izvor: <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>

¹⁹ Aksentijević Karaman N., Bogović D. N., Ježić Z. : Ekonomika razvoja: Ekonomski fakultet u Rijeci: Rijeka: 2019.: str. 95

²⁰ Tematski informativni članak o europskom semestru : Rješavanje problema nejednakosti, 2017., dostupno na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_addressing-inequalities_hr.pdf

Na slici 2. prikazan je Omjer S80/S20 za Europsku uniju u razdoblju od 2015.-2018. godine. Kao što je vidljivo na slici postojani su različiti trendovi nejednakosti raspodjele dohotka između zemalja. Najvišu vrijednost Omjera S80/S20 od 7,7 ima Bugarska, dok najmanju vrijednost od 3,2 zauzima Slovačka. Također može se zaključiti da Omjer S80/S20 u Europskoj uniji za razdoblje od 2015.-2018. u prosjeku iznosi 5,1.

2.3. Nejednakost prirode

Nikoga se ne može pohvaliti ili okrivljavati kada je riječ o temperaturi zraka, količini kiše ili položaju zemalja na svijetu. Priroda nam pokazuje bolnu istinu, a ona glasi da je priroda nepravedna u svojim naklonostima. Treba uzeti u obzir da nije lako ispravljati prirodnu nepravednost. Priroda nam donosi loše vijesti koje ne vrijedi ignorirati. Pokazuje nam kako se većina bogatih zemalja nalazi u umjerenom pojasu, posebice u sjevernoj hemisferi, a siromašne zemlje zauzimaju poziciju tropskog ili subtropskog područja. Noviji pisci olako shvaćaju prikazane činjenice te pristupaju sa optimističnom pretpostavkom o problemima vezanim za razvitak ne shvaćajući velike razlike početnih uvjeta s kojima su suočene siromašne zemlje u odnosu na predindustrijsku fazu razvijenih zemalja. Valja naglasiti da je zemljopis jedan od faktora nejednakosti, dok u drugu skupinu faktora spada tehnologija i zemlje koje su je proizvele tako da odgovaraju umjerenim klimama, a možebitno plodno tropsko tlo ostaje neiskorišteno.²¹

Prvi na redu faktora nejednakosti prirode je klima. Svijet pokazuje čitav niz razlika u temperaturama i temperaturnim obrascima koje su produkt različitih nadmorskih visina i lokacija. Što se tiče klime važno je reći da te razlike utječu na tempo aktivnosti svih vrsta. Vrućina ima štetnu posljedicu, a to je poticanje razmnožavanja čovjeku neprijateljskih životnih oblika koje su većinski karakteristične za tropska podneblja. U ovakvim problemima s kojima se susreće suvremeni svijet ključnu ulogu ima medicina koja može pomoći u rješavanju ovog problema, ali ga ne može u potpunosti otkloniti. Suvremena medicina i javna higijena ostvarile su golemu promjenu u okviru očekivanog trajanja života pri čemu su se siromašne zemlje približile bogatim zemljama.

²¹ Landes S. D., Bogatstvo i siromaštvo naroda, 1999., Masmedia d.o.o., Zagreb, 2003., str:23-26

Međutim važno je istaknuti da medicina koja karakterizira u ovom smislu tropska područja služi za spašavanje ljudi, ali često samo da bi živjeli boležljivi. Problem leži u skupoći potrebnih investicija koje nadmašuju prihode siromašnih zemalja, a čak ponekad i sredstva pacijenata u bogatim zemljama. U sljedeću skupinu problema spada voda koja je u tropskim područjima obilna, ali neredovita. Na drugoj krajnosti nalazi se suša koja plodna područja pretvara u pustinje, a rješenje ove vrste problema nalazi se u navodnjavanju i pohrani. Valja spomenuti i katastrofe - poplave, oluje, suše stoljeća do kojih dolazi jednom ili dva puta svakog desetljeća.²²

Život u siromašnim područjima je nestabilan, uplašen i nemilosrdan. Pogreške čovjeka dodatno otežavaju okrutnosti prirode, a ideje koliko god bile dobre ne prolaze nekažnjeno. Siromašne zone ostaju siromašne, čak mnoge od njih postaju još siromašnije. Brojni su najavljivani projekti potpuno promašili pri čemu su se zdravstveni dobici završili sa novim bolestima i ostavljaju mogućnost protunapada starih.²³

²² Op cit, Landes S., str. 26-37

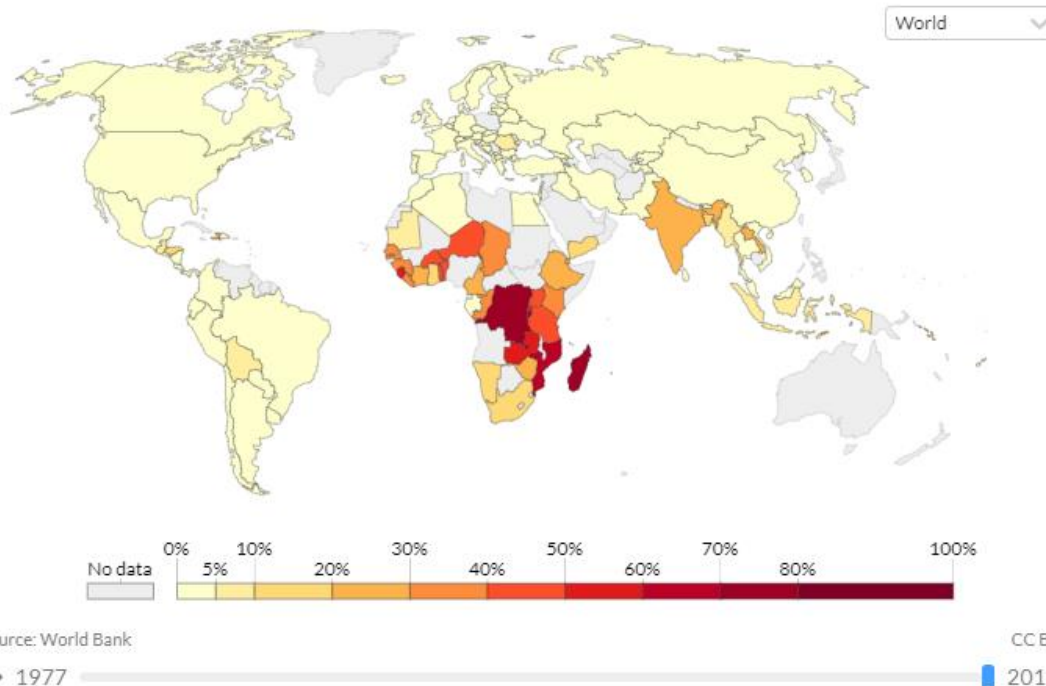
²³ Op cit, Landes S., str.38

Slika 2. Udio stanovništva koji živi u ekstremnom siromaštvu (2017.)

Share of the population living in extreme poverty, 2017

Extreme poverty is defined as living with per capita household consumption below 1.90 international dollars per day (in 2011 PPP prices). International dollars are adjusted for inflation and for price differences across countries.

Our World
in Data

Izvor: <https://ourworldindata.org/extreme-poverty>

Slika 3. Prikazuje stanovništvo koje živi u ekstremnom stanovništvu za 2017. godinu. Svjetska banka ekstremno siromaštvo definira životom manjim od 1.90 \$ na dan. Kao što je rečeno i u tekstu, većina ekstremno siromašnih zemalja nalazi se u tropskom i subtropskom pojasu. Valja napomenuti da je veliki uspjeh nove generacije bio taj što je svijet napredovao u suzbijanju ekstremnog siromaštva. Broj ljudi u ekstremnom siromaštvu smanjio se gotovo s 1,9 milijardi u 1990. godini na oko 650 milijuna u 2018. godini.²⁴

²⁴ Naš svijet u brojevima: Ekstremno globalno siromaštvo (prevedeno s Engleskoj+g jezika): dostupno na: <https://ourworldindata.org/extreme-poverty>

2.4. Nova nejednakost

Ekonomska nejednakost koja se proteklih tridesetak pa čak i više godina širi zapadnim razvijenim zemljama posljedica je situacije u kojoj mali dio populacije prisvaja golemu ili skoro cijelu korist od ekonomskog razvoja, dok velika većina stanovništva od toga ima malu ili nikakvu korist. Upravo pojam „nova nejednakost“ označava razdoblje kontinuirane redistribucije nacionalnih dohodaka i bogatstava prema malom broju bogatih, a na štetu velike većine građana. Danas je u zapadnim zemljama veliki dio bogatstva u vidu materijalnih dobara, financijske imovine i prava smješten u rukama malog postotka stanovništva. Valja napomenuti da ipak stupanj koncentracije bogatstva varira od zemlje do zemlje.²⁵ Do ponovnog rasta dohodovne nejednakosti, visoke koncentracije bogatstva u rukama malobrojne manjine, a osiromašenja većine došlo je zbog političkih promjena, institucionalnih promjena u vidu pada sindikalnih moći, kao i zbog promjena društvenih normi.²⁶

Ekonomiste se može podijeliti na one koji smatraju kako ekonomska nejednakost nije nužno neprihvatljiva pojava u društvu jer veći stupanj nejednakosti može dovesti do neefikasnosti gospodarstva, dok druga polovica smatraju neprihvatljivom visoku nejednakost jer može dovesti do društvenih napetosti i političke nestabilnosti. No ipak, zastupljeno je mišljenje da nejednakost u prihodima i bogatstvu mogu biti opravdane samo u slučaju kada od njih imaju koristi i najrizičnije skupine u društvu. Drugim riječima, nejednakost bi bila opravdana jedino kada bi najsiromašnijim skupinama društvo bilo još i gore kada nejednakost ne bi ni niti postojala.²⁷

²⁵ Odoabaša ,R., 2012., „Nova nejednakost“ – izvori i štetne posljedice rastuće imovinske i dohodovne nejednakosti: Pravni vjesnik god 28: br.2; 2012: dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/121040>

²⁶ Pavić, Ž., Prikaz knjige: Savjest liberala (Krugman): Revija za sociologiju: 2012: br.1: str. 101-104: dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/89221>

²⁷ Pavlišić P., 2015. ; Društvo na putu sraza: povijesni prikazi i potreba za razvojem pravednije nove ekonomije, Ekonomska misao i praksa, 2016., br. 1. (217-238); dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/160064>

3. EMPIRIJSKA ANALIZA DOHODOVNE NEJEDNAKOSTI U ZEMLJAMA EU

3.1. Nejednakost u 21. stoljeću

Iako u 21. stoljeću, svijet obilježen globalizacijom, enormnim napretkom, znanstvenim dostignućima i tehnološkim razvitkom. U svijetu u kojem svega ima na pretek ipak većina stanovništva ne živi u velikoj količini bogatstva nego postoji šačica bogatih, široka srednja klasa i zabrinjujući broj socijalno ugroženih.²⁸

Razlozi nejednakosti počivaju na razvoju tehnologije i tehnoloških vještina. U periodu od 1980. do 2005. svjedoci smo tehnološkoj revoluciji vođenom kompjuterizacijom koja za posljedicu ima prodor informacijske tehnologije diljem ekonomije. U ovakvim uvjetima dolazi do porasta potražnje za visokoobrazovanim stanovništvom, a smanjuje se za niskoobrazovanim. Nakon Drugog svjetskog rata smanjuje se udio poslova u industriji, a povećava se u uslužnim djelatnostima u kojima obiluje raznolikost poslova za koje su potrebne slabije razvijene vještine. Sljedeći u nizu razloga navodi se globalizacija u kojoj zbog povećanja obima trgovine i otvaranja tržišta raste nejednakost koju karakterizira razlika u plaćama. Povećanje nejednakosti također leži u zamjeni stalnih zaposlenika sa privremenim ili zaposlenicima na pola radnog vremena. Također, veliki broj tvrtki se odlučuje za ostvarivanje odnosa sa vanjskim suradnicima umjesto da zapošljava vlastite radnike (održavanje, knjigovodstvo itd.). Oba navedena procesa utjecala su na smanjenje broja radnika u korporacijama.²⁹ Uz navedene primjere valja naglasiti da i drugi čimbenici poput sastava stanovništva i kućanstva mogu utjecati na nejednakost jer se smanjuje sposobnost udruživanja sredstava.³⁰

²⁸ Pavlišić P., 2015. ; Društvo na putu sruza: povijesni prikazi i potreba za razvojem pravednije nove ekonomije, Ekonomska misao i praksa, 2016., br. 1. (217-238); dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/160064>

²⁹ Wolff, N.,E., 2009., Poverty and income distribution: Wiley-blackwell: str: 12-14

³⁰ Tematski informativni članak o europskom semestru : Rješavanje problema nejednakosti, 2017., dostupno na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_addressing-inequalities_hr.pdf

Životni uvjeti danas su neujednačeni između različitih dijelova svijeta. Oni su se vremenom promijenili na način da su se na nekim mjestima životi dramatično promijenili, a u drugim je do promjene dolazilo znatno sporije. Također, u današnjem vremenu cilj je transformirati svijet na način da ono što je bilo moguće postići samo najsretnijima postane dostupno svima.³¹

3.2. Empirijska analiza nejednakosti

U ovom poglavlju nastojat će se prikazati nejednakost između zemalja Europske unije pomoću rezultata empirijskih analiza i to kretanjem bruto domaćeg proizvoda po stanovniku, bruto nacionalnog dohotka po stanovniku te pomoću Gini koeficijenta.

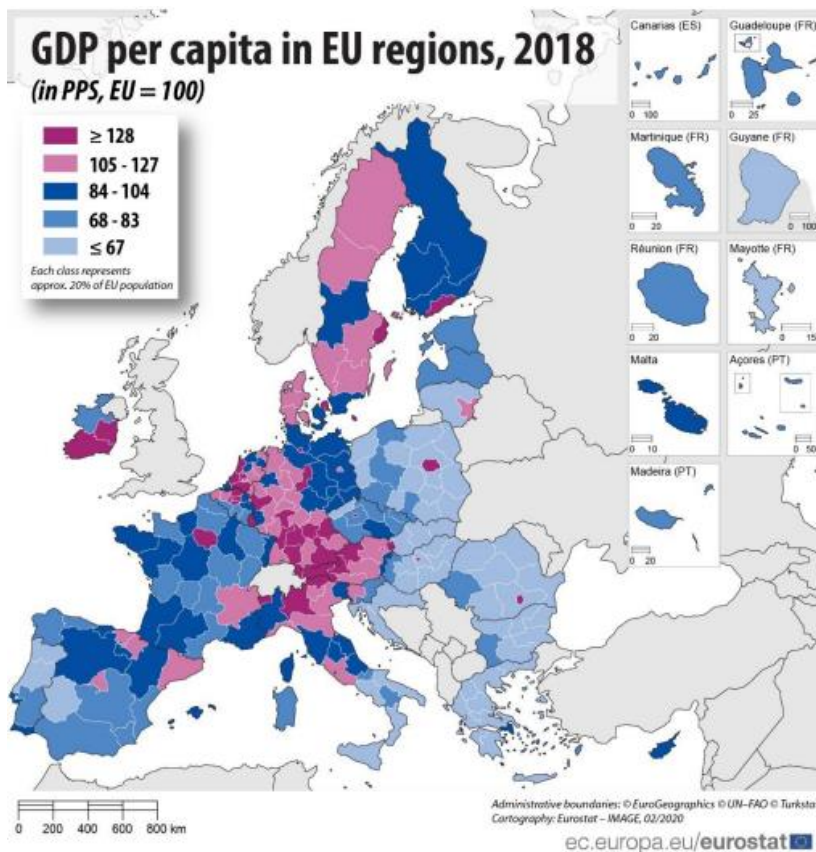
3.2.1. Analiza pomoću bruto domaćeg proizvoda po stanovniku

BDP, a time i BDP po stanovniku predstavlja mjerilo ukupne ekonomske aktivnosti u gospodarstvu. Može se upotrijebiti za usporedbu stupnja ekonomskog razvoja između zemalja. Podaci u različitim valutama mogu se pretvoriti u zajedničku valutu. Međutim, tečajevi ne odražavaju sve razlike u promjenama cijena između država ili regija. Kako bi se nadoknadio ovaj nedostatak, BDP se može pretvoriti primjenom faktora konverzije koji se nazivaju pariteti kupovne moći (PPP). Upotrebom PPP-ova ti pokazatelji pretvaraju se u umjetnu dodanu valutu koji se naziva standard kupovne moći (PPS).³² U nastavku vrijednosti vezani za BDP bit će prvo izražena za svaku regiju pomoću standarda kupovne moći (PPS), a zatim prikazana kao postotak prosjeka EU (tako je ukupan zbroj jednak 100%).

³¹ Naš svijet u brojevima: Globalna ekonomska nejednakost (prevedeno s Engleskog jezika): dostupno na: <https://ourworldindata.org/global-economic-inequality>

³² Eurostat: Statističko objašnjenje (prevedeno s Engleskog jezika): 2017: dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:BDP_na_regionalnoj_razini

Slika 3. BDP po stanovniku u EU, 2018.

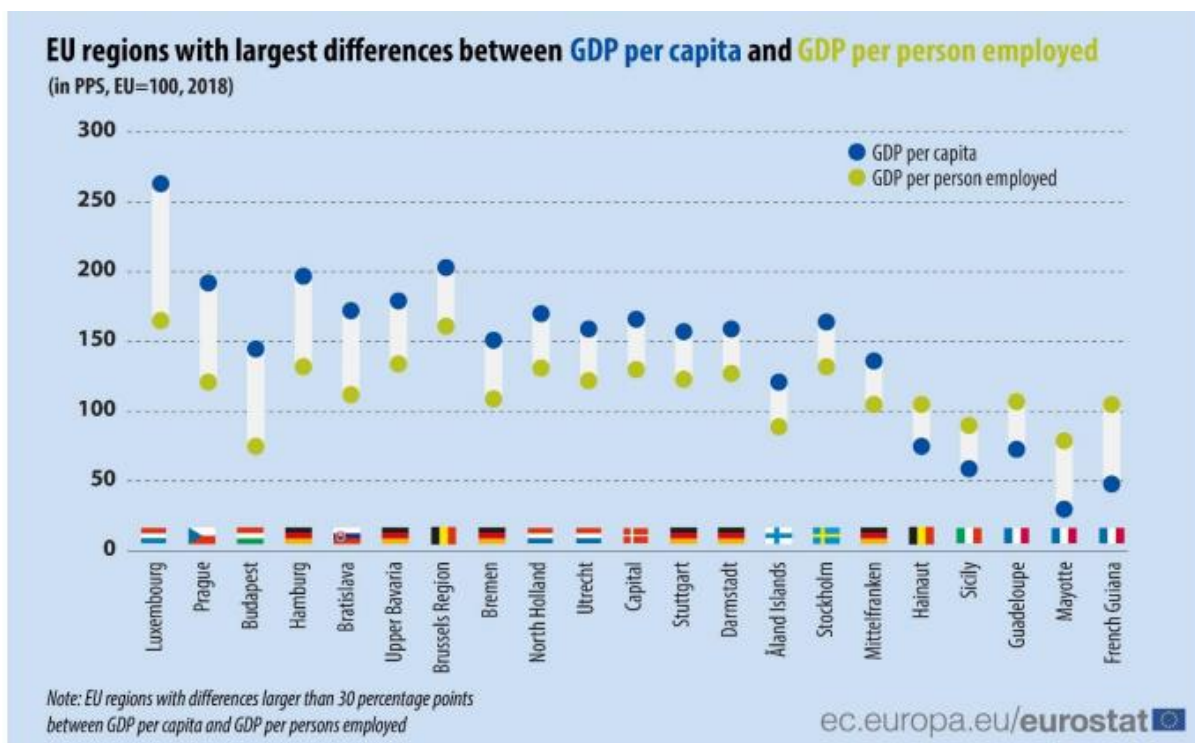

Izvor: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10474907/1-05032020-AP-EN.pdf/81807e19-e4c8-2e53-c98a-933f5bf30f58>

Na slici broj 4 prikazan je bruto domaći proizvod po stanovniku za zemlje EU u godini 2018. Kao što je na slici vidljivo bitne su razlike između zemalja članica, a i unutar njih. Vodeće regije u poretku regionalnog BDP-a po stanovniku su Luksemburg (263% prosjeka EU), južni (225%) , istočni i Midland (210%) u Irskoj, Bruxelles (203%) u Belgiji, Hamburg (197%) u Njemačkoj i Prag (192%) u Češkoj. 39 regija s BDP-om po stanovniku jednakim ili višim od 128% prosjeka EU obuhvaća 20% stanovništva i 32% BDP-a EU. Suprotno tom, nakon prekomorske regije France Mayotte (30% prosjeka EU) u Francuskoj, najniže su tri bugarske regije koje zauzimaju 34%, 35% i 36% prosjeka EU. 57 regija EU s BDP-om po stanovniku koji je jednak ili manji od 67% prosjeka EU čini 21% stanovništva i zauzima 12% BDP-a EU.³³

³³ Eurostat: BDP po stanovniku u regijama EU (prevedeno s Engleskog jezika): 2020.: dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10474907/1-05032020-AP-EN.pdf/81807e19-e4c8-2e53-c98a-933f5bf30f58>

Grafikon 2. Regije EU s najvećom razlikom između BDP-a po stanovniku i BDP-a po zaposlenoj osobi

Izvor: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10474907/1-05032020-AP-EN.pdf/81807e19-e4c8-2e53-c98a-933f5bf30f58>

Slika 5. prikazuje najveću razliku između BDP-a po stanovniku i BDP-a po zaposlenoj osobi u zemljama EU u 2018. godini. Vodeće regije na ljestvici regionalnog BDP-a po zaposlenoj osobi u 2018. godini su: Luksemburg (165%), Bruxelles (161%) u Belgiji, Ile de France (158%) u Francuskoj i 3 regije u Belgiji: Wallon Brabarnt (157%), Flemish Brabant (144%) i Antwerp (143%). U 2018. godini među regijama u kojima je BDP po stanovniku bio veći od BDP-a po zaposlenoj osobi, najveće razlike zabilježene su u: Luksemburgu (263% prosjeka EU u odnosu na 165%), Pragu (192% u usporedbi od 121%), Češkoj i Budimpešti (145% u odnosu na 75%) u Mađarskoj. Suprotno tom, regije u kojima je zabilježen veći BDP po zaposleniku u odnosu na BDP po stanovniku ubrajaju se: Francuska Guiana, prekomorskoj francuskoj regiji (105% prosjeka EU u odnosu na 48%) kao i još dvije francuske regije Mayotte (79% u usporedbi s 30%) i Guadeolupe (107% u usporedbi sa 73%), Sicilija (90% u usporedbi s 59%) u Italiji, Hainout (105% u usporedbi s 75%) u Belgiji.³⁴

³⁴ Eurostat: BDP po stanovniku u regijama EU (prevedeno s Engleskog jezika): dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10474907/1-05032020-AP-EN.pdf/81807e19-e4c8-2e53-c98a-933f5bf30f58>

BDP po stanovniku koji je viši od BDP-a po zaposlenoj osobi može biti rezultat višestrukih čimbenika. Čest faktor u regijama EU s najvišim BDP-om po stanovniku je neto priljev iz prometa koji povećava BDP po stanovniku u regijama u kojima su ti korisnici zaposleni, a smanjuje se u mjestima prebivališta tih zaposlenika. Ostali čimbenici uključuju: veću stopu sudjelovanja na tržištu rada, niže stope nezaposlenosti i veći udio radno sposobnog stanovništva. Utjecaj ovih faktora može se analizirati usporedbom BDP-a po stanovniku i BDP-a po zaposlenoj osobi kao što je prikazano u gore navedenom primjeru. U suprotnom, kada je BDP po stanovniku niži u odnosu na produktivnost rada kao postotak prosjeka EU može biti posljedica nižeg udjela zaposlenih u ukupnom stanovništvu, što se objašnjava nižim stopama sudjelovanja na tržištu rada te veći udio stanovništva u neaktivnoj dobi.³⁵

Iz navedenih primjera uočava se da i dalje postoji nejednakost između zemalja, ali da postoji i ujednačena nejednakosti unutar zemalja. Također BDP po stanovniku može biti manjkav pokazatelj jer ne uzima u obzir sve reference te kako bi se to izbjeglo može se uspoređivati sa BDP-om po zaposleniku kako bi se dobila potpunija slika stvarnog stanja.

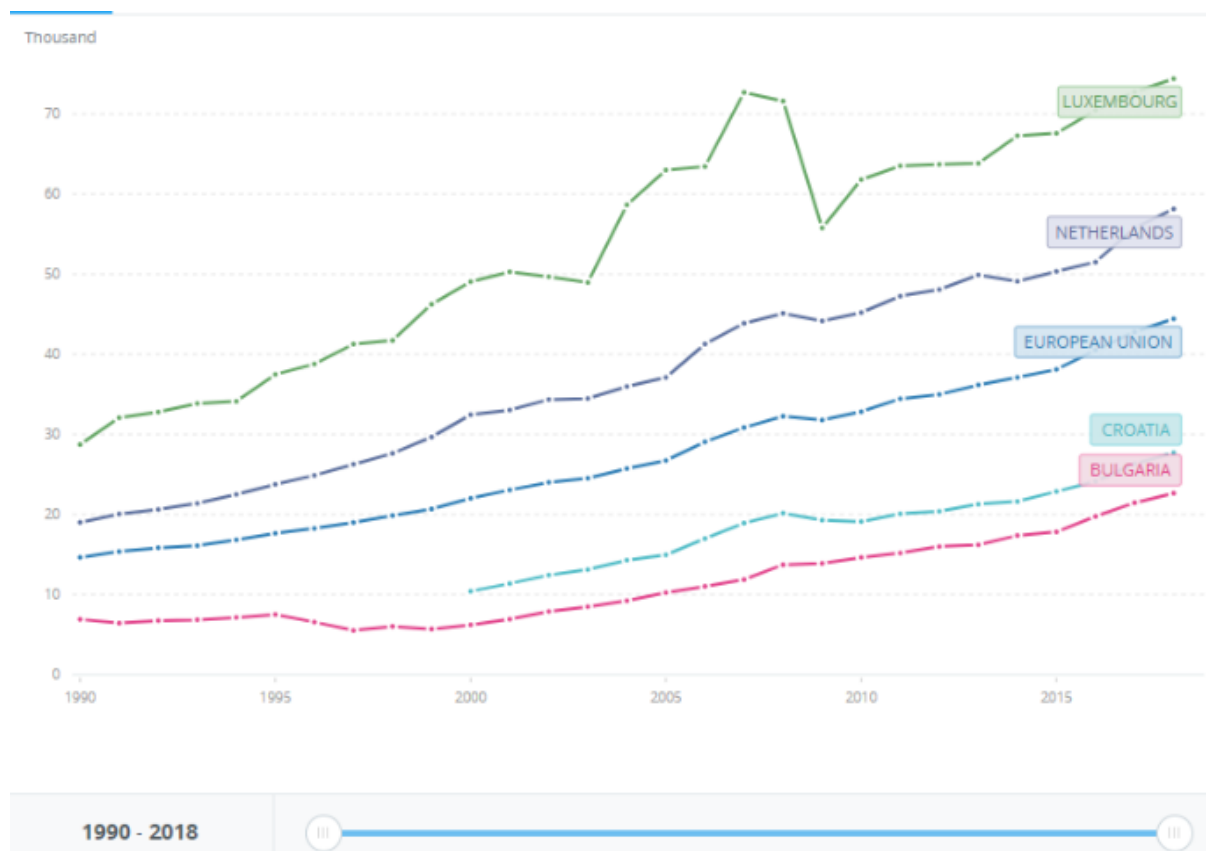
3.2.2. Analiza pomoću bruto nacionalnog dohotka po stanovniku

Bruto nacionalni dohodak podrazumijeva zbroj ukupne vrijednosti u jednom gospodarstvu od strane domaćih proizvođača. U taj zbroj uključeni su svi porezi na proizvode (umanjeni za subvencije) koji nisu uključeni u vrijednost proizvoda i usluga plus neto primanja primarnog dohotka (naknade zaposlenika i dohodak od imovine) iz inozemstva. Ovaj pokazatelj daje vrijednosti po stanovniku za bruto nacionalni dohodak (BND) izražen u tekućim međunarodnim dolarima pretvorenim konverzijskim faktorom pariteta kupovne moći (PPP). Faktor konverzije PPP-a je prostorni deflator cijena i pretvarač valuta koji eliminira učinke razlike u cijenama između zemalja.³⁶

³⁵ Ibid

³⁶ Svjetska banka, BNP po stanovniku, 2018., dostupno na: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.PP.CD?end=2018&locations=EU-LU-NL-BG-HR&most_recent_year_desc=true&start=1990&view=chart

Grafikon 3. BND po stanovniku (PPP) za Europsku uniju, Luksemburg, Nizozemsku, Hrvatsku i Bugarsku

Izvor: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.PP.CD?end=2018&locations=EU-LU-NL-BG-HR&most_recent_year_desc=true&start=1990&view=chart

Slika broj 6 prikazuje Bruto nacionalni dohodak po stanovniku te njegovo kretanje od 1990. do 2018. godine za zemlje Europske unije, uključujući izabrane zemlje: Luksemburg, Nizozemsku, Hrvatsku i Belgiju. Bruto nacionalni dohodak po stanovniku za Europsku uniju u 2018. godinu iznosi 44,418 \$ te je vidljivo da od 1990. godine bilježi kontinuirani rast uz iznimku 2008. godine koju obilježava razdoblje financijske krize. Luksemburg bilježi BND po stanovniku u 2018. godini 74,400 \$ te predstavlja zemlju sa najvišim BND-om po stanovniku u toj godini između zemalja članica Europske unije, a prati je i Nizozemska čiji BND po stanovniku u 2018. godini poprima vrijednost od 58,140\$. Prema prikazanom grafikonu obje države nalaze se iznad prosjeka EU, dok Nizozemska bilježi kontinuiraniji rast u odnosu na Luksemburg kojeg obilježavaju velike oscilacije od 2003.-2010. nakon kojih nastavlja sa postupnim rastom. Hrvatska i Bugarska nalaze se ispod prosjeka EU sa BND-om po stanovniku koji iznosi 27,700\$ i 22,650\$ koji zauzima najmanji BND po stanovniku među zemljama EU. Međutim obje države karakterizira kontinuirani rast bez velikih promjena.

Tablica 2. BND po stanovniku (PPP) za zemlje EU, 2018

DRŽAVA	BND PO STANOVNIKU U 2018. GODINI
EU	44,418
ŠVEDSKA	54,640
SLOVAČKA	31,960
SLOVENIA	38,140
RUMUNJSKA	28,350
PORTUGAL	33,520
POLJSKA	30,410
NIZOZEMSKA	58,140
MALTA	40,120
LATVIJA	30,220
LUKSEMBURG	74,440
LITVA	34,680
ITALIJA	43,260
IRSKA	68,060
MAĐARSKA	30,310
HRVATSKA	27,770
GRČKA	30,430
FRANCUSKA	47,490
FINSKA	49,720
ESTONIJA	35,340
ŠPANJOLSKA	40,570
DANSKA	57,980
NJEMAČKA	55,980
ČEŠKA	38,180
CIPAR	39,880
BELGIJA	52,590
AUSTRIJA	56,720
BUGARSKA	22,650

Izvor: samostalna obrada autora prema podacima Svjetske banke, 2018.

https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.PP.CD?end=2018&locations=EU-LU-NL-BG-HR&most_recent_year_desc=true&start=1990&view=chart

Tablica 2 prikazuje BND po stanovniku za zemlje Europske unije u 2018. godini. Prema prikazanim podacima možemo uočiti kako se 10 zemalja nalazi iznad prosjeka EU, dok se 17 zemalja nalazi ispod prosjeka. Razlika između zemlje s najvišim (Luxemburg) i najmanjim (Bugarska) nacionalnim dohotkom po stanovniku iznosi 51,750\$.

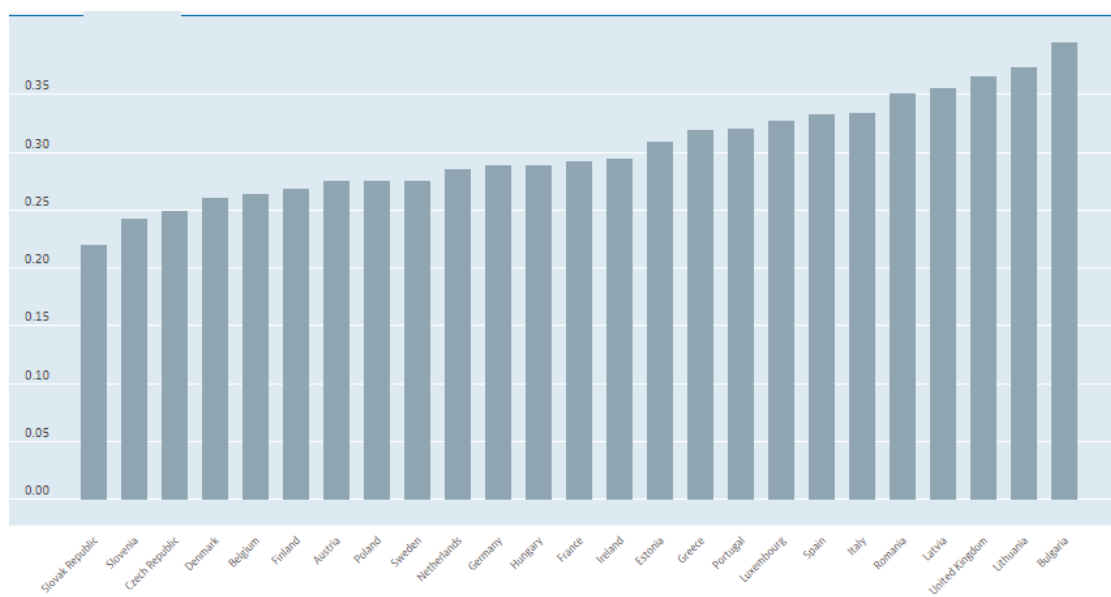
Na temelju prikazanih podataka može se zaključiti da i prema analizi koja u svom izračunu koristi vrijednosti bruto nacionalnog dohotka po stanovniku postoji znatna razlika između zemalja EU koja pokazuje kako se više od pola zemalja članica nalazi ispod prosjeka EU, a samo nekolicina iznad.

3.2.3 Analiza pomoću Gini koeficijenta

Prihod se definira kao raspoloživi dohodak kućanstva u jednoj godini. Sastoji se od zarade, samozapošljavanja, kapitalnog dohotka te javnih novčanih transfera. Odbijaju se porezi na dohodak i doprinosi za socijalno osiguranje koje plaćaju kućanstva. Prihod kućanstva pripisuje se svakom njegovom članu, s prilagođavanjem koje odražava razlike u potrebama za različite veličine kućanstva. U ovom dijelu poglavlja nejednakost dohotka mjeri se Gini koeficijentom, a kao što je prije u tekstu rečeno kreće se između 0 i 1 ili 0 i 100 pri čemu vrijednost 0 predstavlja potpunu jednakost, a 1 ili 100 potpunu nejednakost.³⁷

³⁷ OECD: Dohodovna nejednakost (prevedeno s Engleskog jezika): dostupno na: <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>

Grafikon 4. Kretanje Gini koeficijenta za EU države

Izvor: <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>

Slika pod brojem 7 prikazuje kretanje vrijednosti Gini koeficijenta za zemlje članice EU u rasponu od 2015. – 2017. godine. Najmanji Gini koeficijent zauzima Slovačka u vrijednosti od 0.220 u 2017. godini. Rezultat nam pokazuje da je dohodovna nejednakost u toj zemlji članici najmanja. U suprotnom najveći Gini koeficijent zauzima Bugarska i to u vrijednosti 0.395 za razdoblje 2017. godine te zauzima mjesto najveće dohodovne nejednakosti među zemljama članicama. Razlika između najveće i najmanje vrijednosti Gini koeficijenta iznosi 2.175. Većina zemalja članica nalazi se u rasponu od 0,2 do 0,35. Zemlje članice koje se nalaze u ovom rasponu su: Slovačka, Slovenija, Češka, Belgija, Austrija, Poljska, Njemačka, Mađarska, Francuska, Irska, Estonija, Grčka, Portugal, Luksemburg, Španjolska, Italija, Danska, Nizozemska, Finska i Švedska. Takav rezultat govori nam da ipak u većini zemalja vlada relativno ravnomjerna raspodjela. Rumunjska, Latvija, Litva, Ujedinjeno Kraljevstvo i Bugarska nalaze se iznad spomenutog raspona međutim ipak u manjem intervalu od 0,5 do 0,7 koji predstavlja izrazito neravnomjernu raspodjelu. Prosjek Gini koeficijenta za 2017. godinu iznosi 0.305 što također opravdava navode da Europsku uniju karakterizira relativno ravnomjerna raspodjela. Iz navedenog možemo zaključiti da iako sve zemlje članice imaju zadovoljavajuću raspodjelu dohotka, razlike između njih još uvijek postoje no u nešto manjoj razini.

Tablica 3. Kretanje Gini koeficijenta u 25 zemalja članica EU (2011.-2017.)

Država	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Austrija	0.281	0.276	0.280	0.274	0.275	0.284	0.275
Belgija	0.270	0.265	0.265	0.267	0.268	0.266	0.264
Bugarska	0.340	0.356	0.354	0.369	0.377	0.402	0.395
Češka	0.257	0.254	0.259	0.257	0.258	0.253	0.249
Estonija	-	-	0.356	0.346	0.330	0.314	0.309
Finska	0.264	0.260	0.262	0.257	0.260	0.259	0.266
Francuska	-	0.305	0.291	0.293	0.295	0.291	0.292
Danska	0.251	0.249	0.254	0.256	0.263	0.261	-
Njemačka	0.291	0.289	0.292	0.289	0.293	0.294	0.289
Grčka	0.333	0.338	0.342	0.339	0.340	0.333	0.319
Mađarska	0.269	0.279	0.286	0.281	0.284	0.280	0.289
Irska	0.307	0.310	0.312	0.298	0.298	0.309	0.295
Italija	0.327	0.330	0.325	0.326	0.333	0.327	0.344
Latvija	0.351	0.346	0.351	0.349	0.346	0.346	0.355
Litva	0.321	0.350	0.351	0.380	0.372	0.378	0.374
Luksemburg	-	-	-	-	0.306	0.305	0.327
Nizozemska	0.289	0.288	0.287	0.303	0.288	0.285	-
Poljska	0.301	0.298	0.299	0.297	0.291	0.285	0.275
Portugal	0.337	0.337	0.341	0.338	0.336	0.331	0.320
Rumunjska	0.339	0.344	0.347	0.371	0.346	0.332	0.351
Slovačka	0.262	0.251	0.270	0.247	0.250	0.241	0.220
Slovenija	0.243	0.249	0.254	0.251	0.250	0.244	0.243
Španjolska	0.341	0.334	0.345	0.345	0.344	0.341	0.333
Švedska	-	-	0.268	0.274	0.278	0.282	0.282
Ujedinjeno Kraljevstvo	0.354	0.351	0.358	0.356	0.360	0.351	0.357

Izvor: <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>

Tablica broj 3 pokazuje kretanje vrijednosti Gini koeficijenta u zemljama EU od 2011. do 2017. Tabličnim prikazom najbolje se može vidjeti kretanje zemalja članica pojedinačno kao i njihove razlike međusobno. Brojevi označeni crvenom bojom predstavljaju rast. Prosječna vrijednost Gini koeficijenta za 2011. godinu iznosi 0.303, za 2012. godinu 0.303, za 2013. godinu 0.306, za 2014. godinu 0.306, 2015. godinu 0.306, za 2016. godinu 0.304 te za 2017. godinu 0.305. Dakle, možemo zaključiti da je Gini koeficijent od 2011. godine do 2017. godine narastao za zanemarivu vrijednost. Međutim iako je narastao za zanemarivo prosjek Gini koeficijenta za Europsku uniju je u blagom porastu. Što se tiče pojedinačnih zemalja kao što je vidljivo iz tablice većina zemalja članica oscilira vrijednostima Gini koeficijenta, ali skoro pa zanemarivo. Estonija jedina među zemljama članicama bilježi kontinuirani pad od 2013. što ipak pokazuje kako ostalim 24 zemljama članicama Gini koeficijent oscilira iako je to skoro pa zanemariva vrijednost. Prema rezultatima Gini koeficijenta možemo reći da u 2017. godini pozitivan trend bilježe sljedeće države: Austrija, Belgija, Češka, Estonija, Njemačka, Grčka, Irska, Litva, Poljska, Portugal, Slovačka, Slovenija, Švedska i Španjolska. Nasuprot njima, nalaze se: UK, Rumunjska, Luksemburg, Latvija, Italija, Mađarska, Francuska, Finska i Bugarska. Važno je naglasiti da većina njih smanjuje vrijednost Gini koeficijenta kroz godine što nas dovodi do zaključka da zemlje ipak karakterizira ravnomjernija raspodjela i smanjenje međusobne nejednakosti.

Međutim, fokusiranjem isključivo na dobivene vrijednosti Gini koeficijenta ne može se u potpunosti iskazati stupanj međunarodne nejednakosti. Smanjenje ili povećanje koeficijenta može naglasiti nalaze li se zemlje u pozitivnom ili negativnom trendu. Ipak, zanemarujući kretanje BDP-a i BNP-a po stanovniku, u prosjeku kretanje Gini koeficijenta ipak pokazuje da su zemlje EU smanjile stupanj njihove međusobne nejednakosti u razdoblju od 2011. godine pa nadalje uz određena minimalna odstupanja.³⁸

³⁸ Dragičević, O., (2016.): Suvremeni trendovi međunarodne ekonomske nejednakosti: Politička misao, 2016., br.2, str. 31-63, dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=249624

5. NAČINI ISKORJENJIVANJA SIROMAŠTVA.

5.1. Mjere za smanjivanje siromaštva

Već nešto više od 50 godina Svjetska banka, donatorske zemlje, humanitarne institucije, državne vlasti kao i organizacija građanskih društava odvažno se bore u iskorjenjivanju siromaštva u svijetu, ali neuspješno. Iako se nalazimo u 21. stoljeću i dalje jedan od najzahtjevnijih problema sadašnjice označava upravo siromaštvo. U svijetu kojem živimo je potreban bolje koncipiran pristup u pomaganju siromašnima. Pristup koji uzima u obzir partnerstvo u inovaciji i za krajnji rezultat ima pobjednički rezultat u kojem su siromašni slojevi djelatno angažirani, uzimajući u obzir da kompanije koje im pružaju tu mogućnost su i dalje profitabilne. Upravo suradnja između siromašnih slojeva društva, vlasti te velikih tvrtki može stvoriti najdinamičnija i najkonkurentnija tržišta svijeta. Privatna poduzeća, bila ona velika ili mala, počela su učinkovito stvarati tržišta na takozvanom dnu ekonomske piramide (DEP) s ciljem smanjenja siromaštva. Pomoću ekonomske piramide može se uspješno prikazati distribucija bogatstva i sposobnost za stvaranje dohotka. Na samom vrhu piramide nalaze se imućni slojevi koji ostvaruju visoke dohotke, dok na dnu više od 4 milijarde ljudi živi pri DEP-u na manje od 2 dolara po danu. Kao pozitivan primjer mogu se navesti organizacije koje pomažu potrebitima u radu kao i poljodjelicima koji imaju problema sa egzistencijom. Postoje također i banke koje se prilagođavaju potrebama siromašne populacije, te je važno navesti i građevinske kompanije koje im nastoje pružiti dom. Dakle, postoje razno razni lanci trgovina koji posluju s ciljem razumijevanja potreba siromašne populacije kao i pronalaženja rješenja koji bi im pomogli u svakodnevnom funkcioniranju. Poduzetnička rješenja poput ovih spadaju u najmanji financijski teret za zemlje u razvoju u kojima se ovakva rješenja primjenjuju.³⁹

Ključ za iskorjenjivanje ekstremnog siromaštva prema Sachs-u jest da se najsiromašnijima od siromašnih omogući stupanje na prvu razinu ljestvi razvoja. Problem je što najsiromašniji nemaju pristup 6 važnih tipova kapitala, a to su: ljudski kapital, poslovni kapital, infrastruktura, prirodni kapital, kapital javnih institucija i kapital znanja. Siromašni kreću sa vrlo niskom razinom kapitala po osobi, a za njih je karakteristično da se omjer kapitala po osobi smanjuje iz generacije u generaciju što za krajnji rezultat ima zarobljenost u siromaštvu.

³⁹ Prahalad, C., K., Bogatstvo na dnu ekonomske piramide, 2010., Zagreb, Mate d.o.o., str: 27-29

Količina kapitala po osobi smanjuje se kad populacija raste brže nego što se kapital akumulira. Kapital se nagomilava u prisutnosti dviju sila od kojih je jedna pozitivna, a druga negativna. Kad kućanstva apsorbiraju dio trenutnog prihoda ili se dio tog prihoda oporezuje stvara se pozitivna sila koja za krajnji rezultat ima financiranje državnih ulaganja. Štednje kućanstva se kanalom financijskih posrednika pozajmljuju tvrtkama ili se investiraju izravno u obiteljske tvrtke. Kapital gubi svoju vrijednost kao rezultat prolaska vremena, trošenja ili u slučaju smrti kvalificiranih radnika. Ako je štednja manja od gubitka vrijednosti u tom slučaju se vrijednost kapitala smanjuje, a ako štednja premaši gubitak vrijednosti dolazi do pozitivne akumulacije kapitala. Međunarodna pomoć može pomoći u rješavanju ovog problema ako je dostatna i ima dovoljno dugo trajanje da zalihe kapitala kućanstava rastu i izdižu ih iznad razine preživljavanja. U navedenom slučaju, međunarodna pomoć više nije samo socijalna pomoć, nego predstavlja ključ koji zauvijek prekida ovaj negativni trend. Iskorjenjivanje globalnog siromaštva zahtijevat će usredotočene akcije bogatih i siromašnih zemalja uspostavljanjem globalnog sporazuma između njih. Siromašne zemlje moraju na ozbiljan način shvatiti važnost zaustavljanja siromaštva, a to mogu jedino uz preusmjerenje njihovih nacionalnih resursa na ovaj problem.⁴⁰

Bogate zemlje trebaju ispuniti obećanja o pomaganju siromašnima. U rujnu 2000. godine za zemlje članice Ujedinjenih naroda usvojena je Milenijska deklaracija. Milenijska deklaracija predstavlja politički dokument UN-a za 21. stoljeće pri čemu su se zemlje članice obvezale da će do 2015. godine učiniti maksimum u zadovoljenju 8 ključnih razvojnih ciljeva:⁴¹

1. Iskorijeniti ekstremno siromaštvo i glad
2. Osigurati univerzalno osnovno obrazovanje
3. Promovirati ravnopravnost spolova i osnažiti žene
4. Smanjiti stopu smrtnosti djece
5. Poboljšati zdravlje majki
6. Boriti se protiv HIV/AIDS-a, malarije i drugih bolesti
7. Osigurati održivost okoliša
8. Razviti globalno partnerstvo za razvoj

⁴⁰ Sachs, J., *Kraj siromaštva*, 2007., Zagreb, Algoritam, str: 277-280

⁴¹ Pavić-Rogošić L., Jagnjić M., (2015.): *Globalni ciljevi održivog razvoja do 2030.*; Odras- održivi razvoj zajednice: Zagreb: str:1-35, dostupno na: <http://odraz.hr/media/280411/globalni%20ciljevi%20odrzivog%20razvoja%20do%202030%20izvjestaj.pdf>

Na Summitu UN-a koji je održan u New Yorku na temu održivog razvoja u rujnu 2015. godine, usvojena je UN-ova Agenda 2030. za održivi razvoj. Radi se o neophodnoj političkoj platformi koja služi za rješavanje brojnih izazova sadašnjice u njihovoj međusobno povezanoj političkoj, gospodarskoj, okolišnoj i socijalnoj dimenziji. Važnost agende oslikava se u samom njezinom nazivu koja glasi „Promijenimo naš svijet“. Glavnu okosnicu agende predstavlja 17 ciljeva održivog razvoja koji su detaljno razrađeni u 169 povezanih podciljeva. Sve države članice na sebe su preuzele obvezu provedbe Agende 2030. Također, ovom provedbom se jačaju načela dobre vlade, vladavina prava na socijalnoj i svjetskoj razini, dok se u isto vrijeme nastoje umanjiti rizici različitih kriza, sukoba i drugih prijetnji međunarodnom redu i miru. Glavno tijelo za evaluaciju i provedbu Agende 2030. i Ciljeva održivog razvoja je Politički forum o održivom razvoju na visokoj razini (HLPF). Forum olakšava razmjenu iskustava, uspjeha te također daje političko vodstvo, smjernice i preporuke. Teme i skupovi koje HLPF razmatra od 2017. do 2019. su: ⁴²

1. Iskorjenjivanje siromaštva i promoviranje napretka u svijetu promjena (2017)
2. Transformacija prema održivim i otpornim društvima (2018)
3. Osnaživanje ljudi i osiguranje uključenosti i jednakosti (2019)

Ježić navodi 4 mjere za smanjivanje siromaštva:⁴³

1. Promjena funkcionalne raspodjele prihoda politikama čiji je cilj promjena relativnih cijena proizvodnih faktora

Pod funkcionalnom raspodjelom prihoda smatra se udio koji u nacionalnom dohotku ostvaruje svaki od proizvodnih faktora. Prihod proizvodnih faktora treba biti u skladu s njihovim doprinosom u ostvarenoj proizvodnji. Jedinična cijena svakog faktora određuje se pomoću zakona ponude i potražnje. Država može svojim mjerama utjecati na cijenu kapitala u uvjetima njegove nestašice. Smanjenjem cijene rada u uvjetima visoke nezaposlenosti i povećanjem cijene kapitala u uvjetima njegove nedostatnosti ima za krajnji rezultat povećanje radnih mjesta što u konačnici vodi do smanjenja siromaštva i nejednakosti u zemlji.

⁴² Republika Hrvatska:Ministarstvo vanjskih i europskih poslova: (2015): Održivi razvoj: dostupno na: <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/globalne-teme/odrzivi-razvoj/>

⁴³ Aksentijević Karaman N., Bogović D. N., Ježić Z. : Ekonomika razvoja: Ekonomski fakultet u Rijeci: Rijeka: 2019.: str. 96-100

2. Modifikacija raspodjele po veličini prihoda putem preraspodjele vlasništva nad proizvodnim faktorima

Glavnim uzrokom nejednakosti smatra se visoka razina vlasništva određenih proizvodnih faktora. Raznim preraspodjelnim politikama može se utjecati na promjenu ovog problema. Podizanje prihoda od poljoprivrednih gospodarstava ključ je za suzbijanje siromaštva obzirom da veliki broj siromašnog dijela populacije danas čine upravo poljoprivrednici. Poboľšanje upravljanja vodom jedan je od efektivnijih načina suzbijanja nejednakosti obzirom da boljim upravljanjem vodom siromašni poljoprivrednici mogu povećati svoju produktivnost. Jedna od mjera koja također pomaže u smanjenju nejednakosti jesu mikrokrediti za male poduzetnike.

3. Promjena raspodjele po veličini prihoda primjenom progresivnih poreza na prihod i bogatstvo

Ovom politikom se osiguravaju financijska sredstva za poboljšanje životnog standarda 40% najsiromašnijeg stanovništva. Uključuje progresivno oporezivanje osobnih tekućih prihoda i prihoda poduzeća, akumuliranih sredstva i imovine fizičkih osoba i poduzeća. Također, ova politika ima mogućnost obuhvaćanja i progresivnih taksi na nasljeđe. Sastavljena je na način tako da teret poreza u najvećoj mjeri pogađa udio stanovništva s najvišim prihodima i imovinom.

4. Direktni novčani transferi i javno pružanje usluga najsiromašnijim skupinama stanovništva

Ovdje se radi o javnoj potrošnji koja se financira iz poreza i predstavlja jedan od važnijih instrumenata politike koja je usredotočena na rješavanje duboko ukorijenjenog problema iskorjenjivanja siromaštva. Neke od mjera su: razvoj javnog zdravstva u udaljenim ruralnim područjima, besplatni školski i predškolski obroci, opskrba vodom udaljenih seoskih i otočnih područja, subvencije osnovnih namirnica. Direktni transferi i subvencije smatraju se jako pozitivnim mjerama, međutim javljaju se 4 velika problema u vezi njih: na koji način možemo biti uvjereni da će potrebnu pomoć dobivati siromašni, potrebno je postići da stanovništvo koje se koristi ovim vidom usluga ne postane u potpunosti ovisno o njima, važno je osigurati da se ljudi ne udalje od produktivnog angažmana, te je potrebno suzbiti nezadovoljstvo s kojim se određeni dio stanovništva svakodnevno susreće pomoću ovakvih programa.

Treba uzeti u obzir da je siromaštvo višedimenzijski problem koji se ne može suzbiti isključivo sustavom socijalne pomoći nego se moraju ispreplitati i sljedeće politike: politike plaća, politika zapošljavanja uključujući i zaštitu od nezaposlenosti, porezna politika, mirovinski sustav, zdravstvena zaštita, stanovanje, obrazovanje, obiteljska politika i na kraju socijalna skrb i pomoć.

5.2. Izazovi pred kojima se nalazi naša generacija

Naša generacija naslijedila je dugu povijest gospodarskog napretka. Sachs tvrdi da do 2025. godine možemo predvidjeti svijet bez ekstremnog siromaštva, a sve to zahvaljujući tehnološkom napretku. Tehnološki napredak nam olakšava ispunjenje osnovnih životnih potreba u globalnim razmjerima. Upravo ovakav razvoj tehnologije može se zahvaliti konstantnim revolucijama u temeljnim znanostima, a njezino širenje globalnim tržištima i javnim ulaganjima u zdravstvo, obrazovanje i infrastrukturu. Uz pozitivne strane koje nam je omogućio gospodarski razvoj i razvoj tehnologije, ostalo je još nama izvršiti zahtijevanu zadaću. Posao naše generacije može se svrstati u sljedeća 4 načela:

- Pomoći u ostvarenju političkih sustava koji promiču blagostanje ljudi, utemeljenih na njihovom konsenzusu.
- Pomoći u ostvarenju gospodarskih sustava koji će proširiti povlastice znanosti, tehnologije i podijele rada u sve dijelove svijeta.
- Pomoći u ostvarenju međunarodne suradnje radi osiguranja trajnog mira
- Pomoći u promicanju znanosti i tehnologije, utemeljene na ljudskoj racionalnosti, kako bi se potaknuo razvoj trajnih mogućnosti za unaprjeđenje ljudskog života.

Dakle, došao je trenutak iskorjenjivanja ekstremnog siromaštva iako ono zahtjeva naporan posao. Sachs je dokazao da su troškovi djelovanja mali i da su oni zapravo samo djelić mogućih troškova ne djelovanja..⁴⁴

⁴⁴ Sachs, J., Kraj siromaštva, 2007., Zagreb, Algoritam, str: 391-413

Ekonomija koje se nalazi unutar 21. Stoljeća koju karakteriziraju novi izazovi temelji se na neravnomjernoj raspodjeli unutar zemlje, ali i između njih koja za posljedicu ima socijalnu isključenost najranjivijih skupina društva. Upravo iz navedenih razloga unutar društva raste nepovjerenje u sustav, povećava se broj nezadovoljnih i nemotiviranih što ugrožava socijalni kapital zemlje, a u konačnici rezultat može biti i smanjenje političke i gospodarske stabilnosti. Društveni odnosi smatraju se jednim od bitnijih čimbenika obzirom da utječu na čimbenike proizvodnje, potiču ekonomsku kreativnost pomoću koje se pojedinci ostvaruju, te upravo taj razvoj ljudskog potencijala predstavlja najjače oružje kod stvaranja konkurentne prednosti i uspjeha na svjetskom tržištu. Dakle, socijalna kohezija uz smanjivanje ekonomskih nejednakosti postaje jedan od glavnih načela u strategijama u programima međunarodnih organizacija kao što su Svjetska banka, Ujedinjeni narodi i Europska unija.⁴⁵

Prema Landes-u najuspješniji lijekovi protiv siromaštva došli su upravo od nas samih. Daje naglasak na važnosti rada, štedljivosti, poštenju i upornosti. U svijetu kojem se nalazimo ključno je biti optimist iz razloga što je njihov put optimizma, a put optimizma vodi do postignuća, ispravljanja, poboljšanja i uspjeha. Također, u izazovima koje će se nalaziti pred svima nama ključ uspjeha leži u stalnom pokušavanju. Nije potrebno gajiti potrebu za čudima i savršenosti nego gajiti skeptičnu vjeru, dobro slušati i gledati, pokušavati objasniti i postaviti ciljeve, pomoću kojih bismo odabrali što bolja sredstva u borbi protiv novih izazova i rješavanju postojećih.⁴⁶

⁴⁵ Pavlišić P., 2015. ; Društvo na putu sruza: povijesni prikazi i potreba za razvojem pravednije nove ekonomije, Ekonomska misao i praksa, 2016., br. 1. (217-238); dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/160064>

⁴⁶ Landes S. D., Bogatstvo i siromaštvo naroda, 1999., Masmedia d.o.o., Zagreb, 200, str: 659-660

6. ZAKLJUČAK

Iako je posljednjih nekoliko godina sklonjena sa središnje točke interesa medija i ekonomista, dohodovna nejednakost i dalje predstavlja jedno od vodećih mjesta u proučavanju međunarodnih ekonomskih odnosa. Nejednakost još uvijek zauzima mjesto jedne od najkontroverznijih tema, a postoji otkad postoji i stanovništvo te je duboko ukorijenjena u naš sustav življenja. Dohodovna nejednakost predstavlja kompleksan, dvosmjernan i dinamičan proces koja zahtjeva sve više analize i istraživanja kako bi se u potpunosti razumjelo njezino postojanje, a samim time i došlo do značajnih zaključaka o rješavanju prikazanog problema.

Ekonomisti se mogu podijeliti na skupinu koja odobrava određeni stupanj ekonomske nejednakosti jer smatraju da potpuna jednakost može dovesti do destabilizacije gospodarstva. Druga skupina objašnjava postojanje dohodovnih nejednakosti negativnim procesom jer nepovjerenje u sustav i rast nezadovoljstva može dovesti do pogoršanja društvenih odnosa, političkih i gospodarskih nestabilnosti. Nejednakost počiva na prirodnoj nejednakosti koja ovisi o karakteristikama gdje je koja država smještena te što joj priroda omogućuje što može od početka degradirati određeni dio svijeta koji se nalazi u tropskom i suptropskom pojasu. Također, svijet se u 21. stoljeću susreće sa pojmom „Nova nejednakost“ u kojem se većina bogatstva svijeta nalazi u rukama male skupine stanovništva, dok ostatak svijeta od toga ima malu ili čak nikakvu korist. Što se u nekom društvu ekonomska nejednakost više produbljuje sve više će rasti broj relativno siromašnih.

Rezultati empirijskog istraživanja za zemlje Europske unije pokazali su kako nejednakost između zemalja, ali i unutar njih još uvijek postoji. Ipak, prikazani su i uspješni rezultati raspodjele dohodovne nejednakosti koja je potvrđena kretanjima Gini koeficijenta. Hoće li se ekonomska nejednakost povećavati ili smanjivati isključivo će ovisiti o kretanjima pozitivnih ili negativnih trendova odnosno hoće li se manje razvijene zemlje nastaviti približavati visokorazvijenim ili početi ponovno udaljavati od njih. Postojanje pozitivnih trendova ne smije zavarati obzirom da istraživanja i rezultati pomoću drugih pokazatelja i dalje pokazuju postojanje jaza između bogatih i siromašnih u Europskoj uniji. Europska unija dokaz je da i dalje nejednakost postoji, posebice što se većina zemalja članica nalazi ispod njezinog prosjeka, a samo nekolicina iznad te je razlika između najbogatije i najsiromašnije zemlje članice značajna.

Temu dohodovne nejednakosti treba pristupiti na ozbiljan način jer se njezino postojanje odražava na cijeli svijet, bez iznimke. U 21. Stoljeću nalazi se svijet koji je satkan od nejednakosti te stvara veliku brigu ekonomistima diljem svijeta. Potrebno je pronaći razna rješenja kako bi se nejednakost učinkovito smanjila, a na kraju i u potpunosti riješila. Općenito postoje 4 učinkovita načina u suzbijanju ovog problema: ekonomski rast i povećanje mogućnosti zapošljavanja, investicije u razvoj ljudskog kapitala, progresivna porezna politika i socijalni transferi koji predstavljaju dohodovnu potporu. Također jedan od ključnih načina rješavanja problema siromaštva je pomoć bogatih koji uz zabilježeni tehnološki napredak mogu u relativno kratkom vremenu iskorijeniti ekstremno siromaštvo. Dakle, uz gospodarski razvoj, tehnološki razvitak, odgovarajuće ekonomske politike i pomoć bogatih moguće je rješavanje ovog kompleksnog problema. Postoji samo pitanje hoće li se ove metode efikasno koristiti kako bi pridonijele pozitivnom krajnjem rezultatu.

Robert Kennedy u svom govoru nas je podsjetio koliko malo je zapravo potrebno da bi se pokrenuli pozitivni trendovi, a njegove riječi danas više nego ikad nose iznimno značenje:⁴⁷

„Svaki put kad se čovjek zauzme za neki ideal, djeluje u smjeru poboljšanja sudbine drugih, ili kad se suprotstavi nepravdi, šalje mali val nade. Kad se spoje energije i smjelosti iz milijun različitih središta, ti mali valovi tvore rijeku koja može srušiti i najmoćnije zidove ugnjetavanja i otpora.“

⁴⁷ Robert f., Kennedy: govor na sveučilištu Capetown, 6.lipnja 1966. (prevedeno s Engleskog jezika), dostupno na: <https://www.jfklibrary.org/learn/about-jfk/the-kennedy-family/robert-f-kennedy/robert-f-kennedy-speeches/day-of-affirmation-address-university-of-capetown-capetown-south-africa-june-6-1966>

LITERATURA

Knjige:

1. Aksentijević Karaman N., Bogović D. N., Ježić Z. : Ekonomika razvoja: Ekonomski fakultet u Rijeci: Rijeka: 2019.
2. Ferenčak I., Počela ekonomije: II. Izmijenjeno i dopunjeno izdanje: Ekonomski fakultet u Osijeku: Osijek: 2003
3. Landes S. D., Bogatstvo i siromaštvo naroda, 1999., Masmedia d.o.o., Zagreb, 2003
4. Piketty, T. (2014): Kapital u 21. stoljeću, Zagreb: Profil knjiga
5. Prahalad, C., K., Bogatstvo na dnu ekonomske piramide, 2010., Zagreb, Mate d.o.o.,
6. Sachs, J., Kraj siromaštva, 2007., Zagreb, Algoritam, str: 391-413
7. Wolff, N.,E., 2009., Poverty and income distribution: Wiley-blackwell

Izvor s interneta:

8. Cini, V., Drvenkar, N., Marić, J. (2011.) ; Problem raspodjele dohotka i analiza siromaštva Republike Hrvatske; Ekonomski vjesnik , 2011. , br.1 (121-136), dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/70562> [27.7.2020]
9. Dragičević, O., (2016.): Suvremeni trendovi međunarodne ekonomske nejednakosti: Politička misao, 2016., br.2, str. 31-63, dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=249624 [27.7.2020]
10. Eurostat: Statističko objašnjenje (prevedeno s Engleskog jezika): 2017: dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:BDP_na_regionalnoj_razini [3.8.2020]
11. Eurostat: BDP po stanovniku u regijama EU(prevedeno s Engleskog jezika): 2020.: dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10474907/1-05032020-AP-EN.pdf/81807e19-e4c8-2e53-c98a-933f5bf30f58> [3.8.2020]
12. Institut korporativnih financija: Gini koeficijent: dostupno na: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/economics/gini-coefficient/> (prijevod s Engleskog jezika) [28.7.2020]
13. Leksikografski zavod Miroslav Krleža; Hrvatska enciklopedija: nacionalni dohodak; dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42702> [27.7.2020]

14. Naš svijet u brojevima: Ekstremno globalno siromaštvo : dostupno na: <https://ourworldindata.org/extreme-poverty> [30.7.2020]
15. Naš svijet u brojevima: Globalna ekonomska nejednakost (prevedeno s Engleskog jezika): dostupno na: <https://ourworldindata.org/global-economic-inequality> [3.8.2020]
16. Odoabaša ,R., 2012., „Nova nejednakost“ – izvori i štetne posljedice rastuće imovinske i dohodovne nejednakosti: Pravni vjesnik god 28: br.2; 2012: dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/121040> [30.7.2020]
17. OECD: Nejednakost dohotka (prevedeno s Engleskog jezika): dostupno na: <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm> [4.8.2020]
18. Pavić-Rogošić L., Jagnjić M. , (2015.): Globalni ciljevi održivog razvoja do 2030.; Održi- održivi razvoj zajednice: Zagreb: str:1-35, dostupno na: <http://odraz.hr/media/280411/globalni%20ciljevi%20odrzivog%20razvoja%20do%202030%20izvjestaj.pdf> [12.9.2020]
19. Pavić, Ž., Prikaz knjige: Savjest liberala (Krugman): Revija za sociologiju: 2012: br.1: str. 101-104: dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/89221> [30.7.2020]
20. Pavličić P., 2015. ; Društvo na putu sraza: povijesni prikazi i potreba za razvojem pravednije nove ekonomije, Ekonomska misao i praksa, 2016., br. 1. (217-238); dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/160064> [26.7.2020]
21. Proleksis enciklopedija: Lorenzova krivulja, 2012. , dostupno na: <https://proleksis.lzmk.hr/35074/> [27.7.2020]
22. Republika Hrvatska:Ministarstvo vanjskih i europskih poslova: (2015): Održivi razvoj: dostupno na: <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/globalne-teme/odrzivi-razvoj/> [12.9.2020]
23. Robert f., Kennedy: govor na sveučilištu Capetown, 6.lipnja 1966. (prevedeno s Engleskog jezika), dostupno na: <https://www.jfklibrary.org/learn/about-jfk/the-kennedy-family/robert-f-kennedy/robert-f-kennedy-speeches/day-of-affirmation-address-university-of-capetown-capetown-south-africa-june-6-1966> [8.8.2020]
24. Svjetska banka, BNP po stanovniku, 2018., dostupno na: [https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.PP.CD?end=2018&locations=EU-LU-NL-BG-HR&most recent year desc=true&start=1990&view=chart](https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.PP.CD?end=2018&locations=EU-LU-NL-BG-HR&most%20recent%20year%20desc=true&start=1990&view=chart) [3.8.2020]

25. Tematski informativni članak o europskom semestru : Rješavanje problema nejednakosti, 2017., dostupno na:
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_addressing-inequalities_hr.pdf [26.7.2020]

POPIS GRAFIKONA, SLIKA I TABLICA

Grafikon 1. Omjer S80/S20 za Europsku uniju od 2015.-2018.

Grafikon 2. Regije EU s najvećom razlikom između BDP-a po stanovniku i BDP-a po zaposlenoj osobi

Grafikon 3. BND po stanovniku (PPP) za Europsku uniju, Luksemburg, Nizozemsku, Hrvatsku i Bugarsku

Grafikon 4. Kretanje Gini koeficijenta za EU države

Slika 1. Lorenzova krivulja

Slika 2. Udio stanovništva koji živi u ekstremnom siromaštvu (2017.)

Slika 3. BDP po stanovniku u EU, 2018.

Tablica 1. Gini koeficijent za Hrvatsku, Francusku, Španjolsku, Italiju i EU-28 (u postotcima)

Tablica 2. BND po stanovniku (PPP) za zemlje EU, 2018

Tablica 3. Kretanje Gini koeficijenta u 25 zemalja članica EU (2011.-2017.)

SAŽETAK

U ovom završnom radu definirani su pojmovi dohodak i nejednakost, metode njihove analize te statistički i teorijski prikaz današnjeg stanja. Također dani su pojmovi prirodne i nove nejednakosti, a pomoću empirijskih istraživanja prikazani su rezultati današnjeg stanja zemalja članica Europske unije.

Zaključak je da i danas uz postojanje pozitivnih trendova još uvijek postoji značajna dohodovna nejednakost između i unutar zemalja Europske unije, ali isto tako da se raznim mjerama može utjecati na njezino smanjivanje pa čak i iskorjenjivanje.

Ključne riječi: nejednakost, dohodak, Europska unija

SUMARRY

In this thesis are defined the terms income and inequality, methods of their analysis and statistical and theoretical presentation of the current situation. The notions of natural and new inequality are also given, and empirical research presents the results of the current state of the European Union member states.

The conclusion is that even today, with the existence of positive trends, there is still significant income inequality between and within the countries of the European Union, but also that various measures can be used to reduce and even eradicate it.

Key words: inequality, income, European Union

